

Overstromingen juli 2021 Demerbekken

Aan een catastrofe ontsnapt

Bekkenbestuur Demerbekken

25 januari 2022

Foto: Steven Beyen

Integraal Waterbeleid
Dembekken

Inhoud

1 Het moet anders: nood aan een paradigmashift in het waterbeheer	4
2 Klimatologische oorzaken van de overstromingen	5
3 Omschrijving van de wateroverlast	8
De Herk in Stevoort (Hasselt) en Alken	8
Getes (Landen, Zoutleeuw, Hoegaarden, Tienen, Linter, Geetbets).....	8
Halen en Herk-de-Stad	8
Winge	9
Demervallei (Diest, Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Begijnendijk, Rotselaar).....	9
Evaluatierapporten en presentaties overstromingen zomer 2021.....	10
4 Vaststellingen over het waterbeheer naar aanleiding van deze crisis.....	11
Wat werkte goed	11
Wat kan er beter?.....	12
Wat houdt ons tegen?.....	13
Integrale aanpak.....	14
5 Oplossingen	16
1. BOVENSTROOMS VERTRAGEN EN INFILTREREN	16
1.1 Gedifferentieerd waterbeheer & structuurherstel	16
1.2 Blauwgroene dooradering in stedelijk gebied.....	17
1.3 Blauwgroene dooradering in landbouwgebied	17
1.4. Meer ‘natte natuur’	18
2. SPREIDEN OVER DE VALLEI	19
3 GENERIEKE MAATREGELEN	20
3.1 Optimaliseren afstemming crisisbeheer/waterbeheerders.....	20
3.2 Vorming lokale besturen over gebruik waterinfo.be	20
3.3 Sensibiliseren bevolking en besturen inzake ‘ruimte voor water’	20
3.4. Aanmoedigen zelfredzaamheid burger	21
3.5 Doordacht compensatiesysteem.....	21
3.6 Doordacht vergunningensysteem	22
6 Actieplan & opvolging	24
7 Werk op de plank: aanbevelingen om onze toekomstige verdedigingslinies te versterken.....	25
Onze eerste verdedigingslinie: herstel van het watersysteem	25
Meer efficiëntie door snellere realisatie	25
Financieringszekerheid en financiering.....	26
Integrale aanpak.....	27

Schadeverzekering en rampenfonds	27
Onze tweede verdedigingslinie: de aanscherping van noodplannings- en crisisprocessen	28
BIJLAGEN	29

1 Het moet anders: nood aan een paradigmashift in het waterbeheer

De wateroverlast van juli 2021, na drie jaar uitzonderlijke droogte, drukte ons met de neus op de feiten. Verschillende gemeenten ontsnapten maar op het nippertje aan een waterramp. **Enkel water bergen in wachtbekkens en beheerde natuurgebieden volstaat niet** om onze woongebieden te vrijwaren. De oorzaak van het probleem is langer bekend: de aantasting van het watersysteem door verharding, kanalisatie van waterlopen, en het verdwijnen van de 'ruwheid' van het landschap door waterbuffers als kleine landschapselementen en moerasgebieden. De **klimaatverandering maakt wateroverlast en droogte extremer en de noodzaak om te handelen urgenter**. We bleven gespaard van de ramp die Wallonië te beurt viel. Maar bij een vergelijkbare 'waterbom' zouden ook bij ons de gevolgen niet te overzien zijn. Als bescherming tegen toekomstige watersnood is een **paradigmashift** nodig: we moeten het **watersysteem herstellen** i.p.v. ons te beperken tot symptoombestrijding.

Als **eerste verdedigingslinie** moeten we de overstromingspiek **vertragen**, water maximaal **spreiden** over de vallei en beter **anticiperen** op schade en neveneffecten: een enorme opdracht die veel tijd, mensen en middelen vergt en daardoor in de huidige context niet in een paar jaar te klaren valt. Toch zullen we een versnelling hoger moeten schakelen. Onze **tweede verdedigingslinie** van **aangescherpt crisisbeheer** is evenzeer nodig: Samenwerking tussen verschillende diensten moet worden geïntensiveerd met een **BNIP** (Bijzonder Nood- en InterventiePlan). **Quick wins** pakken concrete knelpunten van de kritische infrastructuur aan.

Het Demerbekkenbestuur verzamelde na de overstromingen info bij waterbeheerders en experts over de concrete wateroverlast en hoe die in de toekomst te verzachten. Die info vindt u terug in dit rapport, dat overigens niet het enige is, dat naar aanleiding van juli 2021 werd gemaakt. We verwijzen naar de evaluatierapporten van de waterbeheerders, het evaluatierapport overstromingen juli 2021 van de Provinciale Veiligheidscel van Limburg van 3 december 2021, de evaluatie van de noodplanning n.a.v. de watersnood van juli 2021 in Vlaams-Brabant van provinciegouverneur Jan Spooren, het evaluatierapport van de CIW, ... Op <https://www.waterinfo.be/Rapporten> vindt U de rapporten van de Vlaamse Milieumaatschappij en het Waterbouwkundig labo.

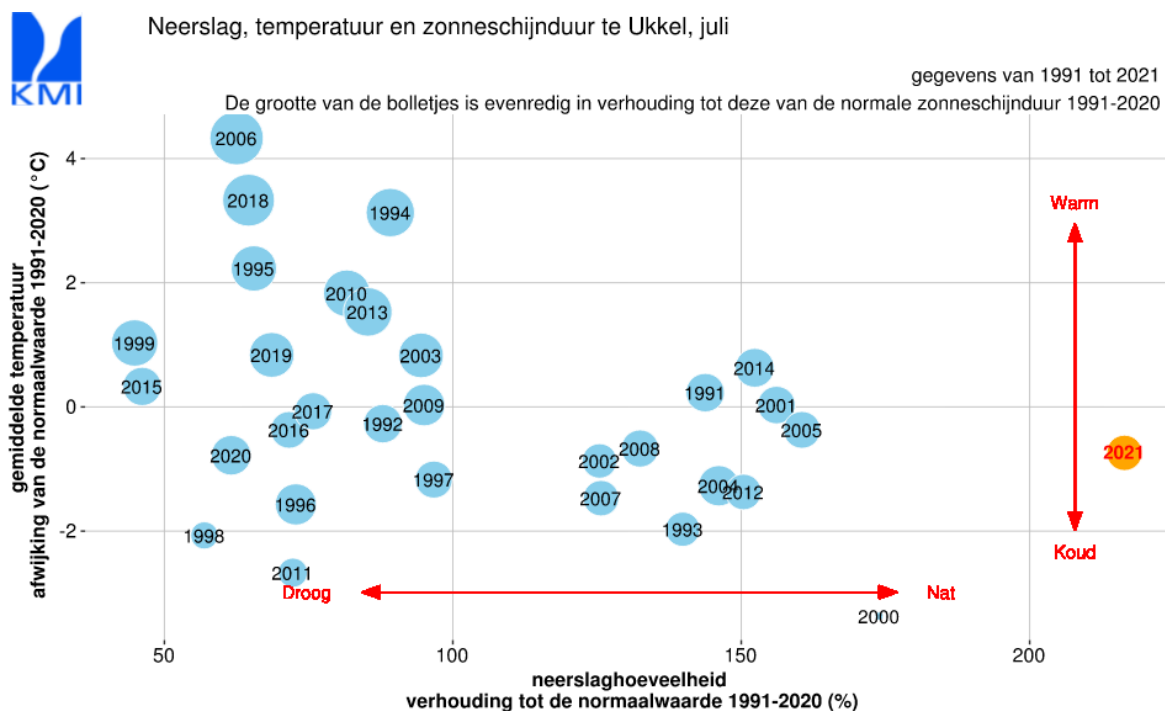
Veel projecten staan in de stijgers. De oplossingen zijn bekend. Het komt er nu op aan om **meer, beter, sneller en integraler te schakelen op het terrein**. Daarom bevat dit rapport zowel concrete acties als aanbevelingen voor een versneld herstel van het watersysteem.

Onze **acties** vertrekken maximaal van de (vele) bestaande plannen, structuren en projecten. Geen nieuw plan, maar een versnelling van uitvoeringsklare korte termijnacties en middellange termijnrealisaties in ontwerpfasen. Waar mogelijk deblokkeren we hindernissen voor acties onderweg en zoeken mee naar investeringsmiddelen om ze te versnellen, versterken en vermeerderen. In de sterk getroffen gemeenten volgen we de **quick wins** op, die bij overleg naar boven kwamen. Daarnaast werken we met onze tien integrale projecten **structureel** aan **grote valleierstelprojecten** en een **veelheid van kleinere acties**, die de bovenstroomse waterdruk doen afnemen.

We steunen hierbij op de **governance** van het integraal waterbeleid. Het **bekkenbestuur** overziet het geheel. De tien **integrale projecten** bieden het gebiedsgericht kader voor die bestaande en nieuwe acties van klimaatadaptatie en watersysteemherstel. Ze zijn de kraamkamer voor toekomstige acties die efficiënt zowel wateroverlast als droogte bekampen en tegelijk waterkwaliteit, biodiversiteit en waterbeleving verhogen. **Succesfactoren** hierbij zijn de **versterking van gebiedsgerichte governance van de bekkens**, efficiënt door integratie en coördinatie, en de **versnelling van concrete terreinrealisaties**, integraal van aanpak en met sterkte aandacht voor 'ruimte voor water'.

2 Klimatologische oorzaken van de overstromingen

De gegevens van het KMI (KMI, 2021) geven aan dat de klimatologische omstandigheden tijdens de zomer van 2021 zeer uitzonderlijk waren op het vlak van neerslagtotaal. In Ukkel waren de drie zomermaanden (juni, juli en augustus) zeer nat. Zo viel er in Ukkel 410.7 mm neerslag op 50 dagen tijd, in plaats van 234.2mm op 42.6 dagen tijd in de normale situatie. Vooral in juli viel er veel meer neerslag dan normaal. De grootste hoeveelheid neerslag viel op de meeste plaatsen op 14 juli, toen er op 4 meetpunten van het KMI meer dan 100 mm neerslag werd geregistreerd. Juli verliep in het westen van Vlaanderen normaal tot wat natter dan normaal. In de oostelijke helft van Vlaanderen viel tot meer dan dubbel zoveel neerslag dan wat we normaal verwachten in de maand juli. De neerslagtotaal in het pluviometernetwerk variëren tussen 49,87 en 167,5 mm, met een gemiddelde van 105,58 mm wat een stuk boven de normale waarde ligt (Figuur 1; normaal juli in Ukkel: 76,9 mm). De neerslagtotaal voor de voorbije 3 maanden (mei t.e.m. juli) variëren tussen 203,6 mm en 409,31 mm en blijven met een gemiddelde van 297,98 mm een stuk boven de normale waarden (normaal mei t.e.m. juli in Ukkel: 207,4 mm). Sommige plaatsen werden dan ook meermaals getroffen door wateroverlast, met op de meeste plaatsen de periode half juli als meest extreem. Voor beide aggregatieperiodes geldt dat in de oostelijke helft van Vlaanderen veel meer neerslag viel dan in de westelijke helft (figuur 2, figuur 3). Zowel de maand juli zelf als de periode ervoor was dus uitzonderlijk nat, met verzadigde bodems en verhoogde afstroom tot gevolg.

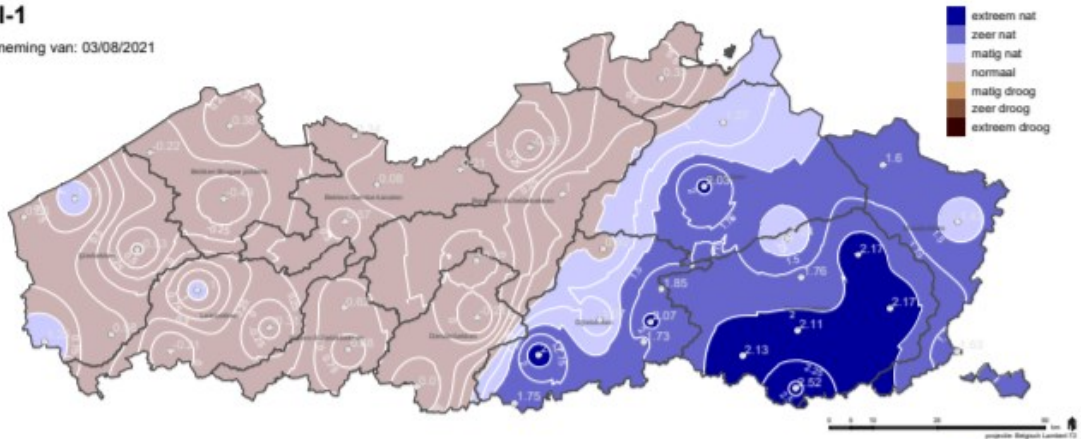

Figuur 1: Neerslag juli 2021 vergeleken met andere juli-waarden (KMI, 2021)

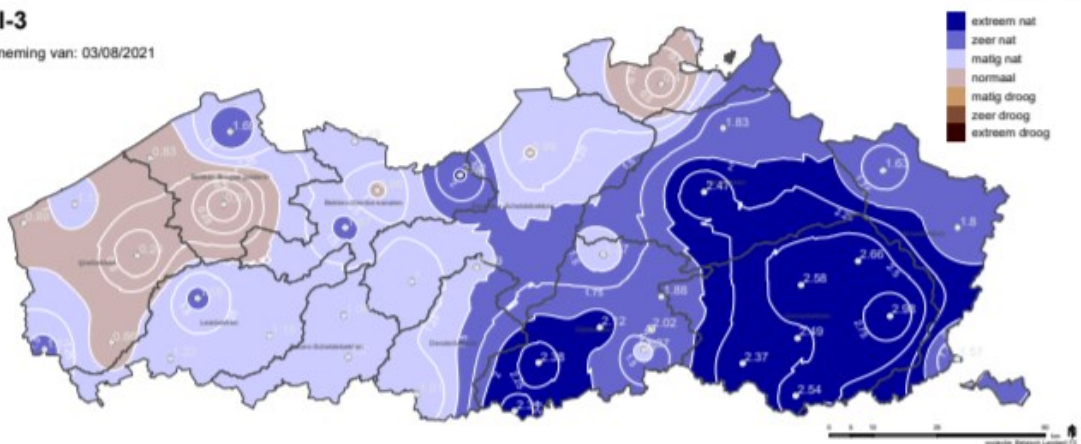
SPI-1

waarneming van: 03/08/2021

SPI-3

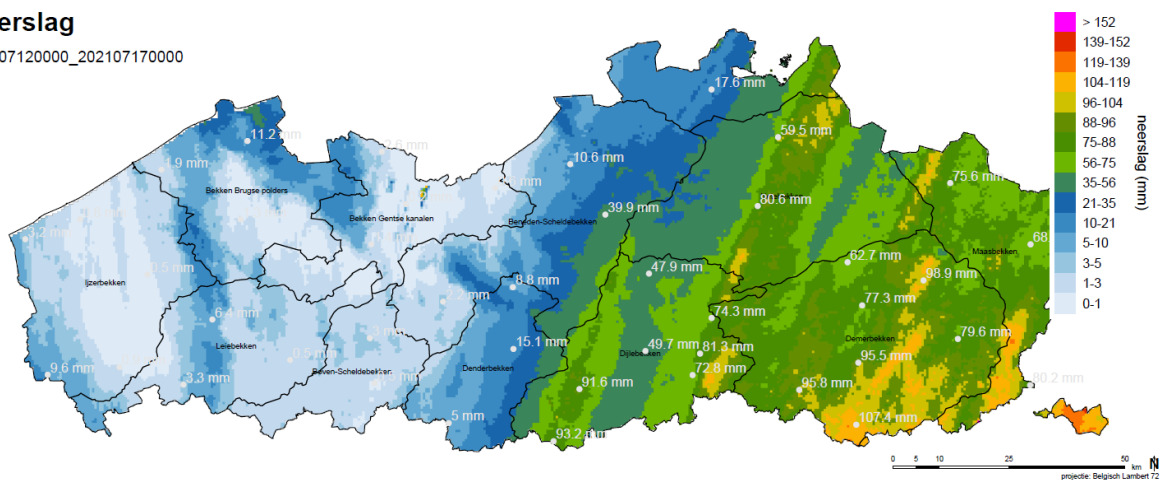
waarneming van: 03/08/2021

Figuur 2: Ruimtelijke spreiding van de SPI-1 en de SPI-3 indicator (De Standardized Precipitation Index (SPI) geeft de afwijking van de voorbije neerslag t.o.v. het historische normaal weer. SPI-1 (korte termijn) en SPI-3 (lange termijn) geven aan hoe droog of nat de voorbije maand (30 dagen) en 3 maanden (90 dagen) waren ten opzichte van dezelfde periode in de voorbije 30 jaar in Ukkel (bron: KMI).)

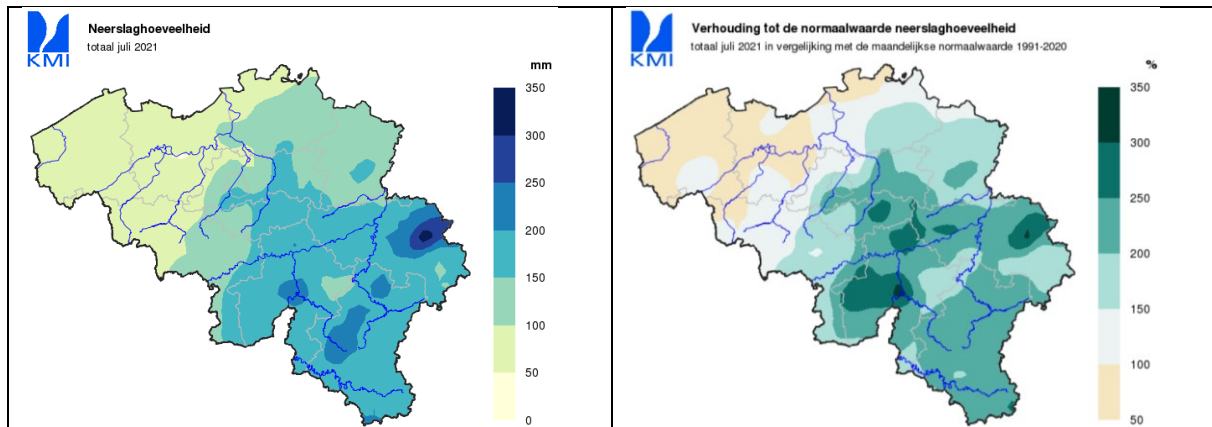
Neerslag

202107120000_202107170000

Figuur 3: Neerslaghoeveelheid in de periode 12 tot 17 juli 2021 (bron: VMM)

De hoeveelheid neerslag die gevallen is in de maand juli 2021 is de hoogste waarde sinds 1991, het begin van de referentieperiode (KMI, 2021). Deze hoeveelheid was hoog voor bijna heel België, met uitzondering van Oost- en West-Vlaanderen, maar was vooral zeer uitzonderlijk in Wallonië. Nagenoeg in heel Wallonië viel meer dan dubbel zoveel neerslag als in een gemiddelde julimaand. Op bepaalde plaatsen werden zelfs hoeveelheden gemeten die meer dan 3.5 keer zo hoog waren als voor een gemiddelde julimaand. Enkele waterlopen die vanuit Wallonië Vlaanderen binnenstromen, zoals bijvoorbeeld de Dijle en de Gete, kregen dus in hun opwaartse gebieden veel meer water te slikken dan normaal, wat daar tot wateroverlast leidde en ook op Vlaams grondgebied tot uitzonderlijke afvoeren leidde.

Figuur 4: (a) Neerslaghoeveelheid in juli 2021 voor heel België, en (b) Verhouding neerslaghoeveelheid juli 2021 ten opzichte van de normaalwaarde voor de periode 1991-2020 (bron: KMI)

3 Omschrijving van de wateroverlast

In de bovenlopen van het Demerbekken situeerden de wateroverlast zich in het gebied van de Getes (o.a. Kleine Gete Zoutleeuw) en, in mindere mate, aan de Herk (Stevoort, Alken). Het water uit dit gebied stroomt verder naar het samenvloeiingsgebied met Velpe en Demer in de buurt van Schulensbroek/ Webbekomsbroek. Daar werd vooral het centrum van Halen getroffen. De gecontroleerde overstromingsgebieden in het gebied (Schulensbroek, Webbekom, Halen, ...) werden tot boven hun maximum gevuld. Stroomafwaarts stroomt het water dan via de Demer verder. Zware overstromingen in de Demervallei tussen Diest en Rotselaar, zoals in 1998, werden vermeden door de eerder genomen structurele maatregelen van vernatuurlijking (hermeandering) van de Demervallei en de intense opvolging door de waterbeheerders, die lokaal bressen in de dijk aanbrachten. Beide maatregelen – vernatuurlijking waterloop/ vallei in het kader van Sigma Demer en het aanbrengen van tijdelijke bressen – hadden tot gevolg dat de natuurlijke waterberging van de vallei werd aangesproken, waardoor het overstromingswater niet in bewoond gebied terechtkwam. Doordat deze waterberging geconcentreerd werd op een beperkte oppervlakte gecontroleerde overstromingsgebied en natuurgebied leidde de te hoge waterkolom, te langdurige overstroming en slechte waterkwaliteit tot ernstige ecologische schade aan vallei en waterloop.

De Herk in Stevoort (Hasselt) en Alken

Het centrum van Stevoort stond vanaf 15 juli onder water, onder invloed van de Herk. Ook in Alken was er plaatselijk wateroverlast vanuit Kleine Herk en Herk. De nieuwe steenweg N80 (Hasselt- Sint-Truiden) stond eveneens enige tijd onder water. In de praktijk vormt ze een dam in de vallei van de Mombeek, die als natuurlijk overstromingsgebied veel water buffert en zo voorkomt dat benedenstreams huizen onder water komen te staan.

In centrum Hasselt stonden meerdere straten en buurten (vb. Kinopolis) onder water. De overstroming komt in dit geval niet vanuit een waterloop, maar is net het ontbreken van een afvoerende waterloop, gecombineerd met verharding en riolering, die het water niet meer kan slikken, die het centrum van Hasselt onder water zet.

Getes (Landen, Zoutleeuw, Hoegaarden, Tienen, Linter, Geetbets)

Het Getegebied kreeg eind juni al te maken met wateroverlast. Op 30 juni overstroomde de Kleine Gete in de dorpskern van Ezemaal (Landen) een eerste keer, half juli opnieuw. Van 29 juni tot 5 juli waren er ook problemen in Geetbets (Melsterbeek en aan de oude molen op de Gete), die zich tussen 14 tot 18 juli herhaalden. Half juli ervaarde ook het centrum van Geetbets (vanuit de Overbeek (zijloop Gete) en deelgemeente Rummen wateroverlast. Het water kwam daarbij niet alleen uit de waterloop maar ook van de velden. Het ergst werd vanaf 15 juli Zoutleeuw (stadscentrum en Budingen) getroffen. Maar ook op andere locaties als in Orsmaal (Kleine Gete) en Hoegaarden (Grote Gete) waren er problemen.

Halen en Herk-de-Stad

In het samenvloeiingsgebied van Herk, Gete, Velpe en Demer komt een groot deel van het water uit het Demerbekken samen. De gecontroleerde overstromingsgebieden, (binnenbekken) Schulensbroek en Webbekomsbroek, werden in juli 2021 maximaal benut maar ook het buitenbekken van Schulensbroek stond onder water. Herk de Stad kreeg te maken met plaatselijke wateroverlast en dijkdoorbraken. Halen centrum stond onder water, onder invloed van Gete en Velpe. Om verdere wateroverlast te voorkomen werd op 16 juli de Getedijk doorgestoken. Neveneffect van deze

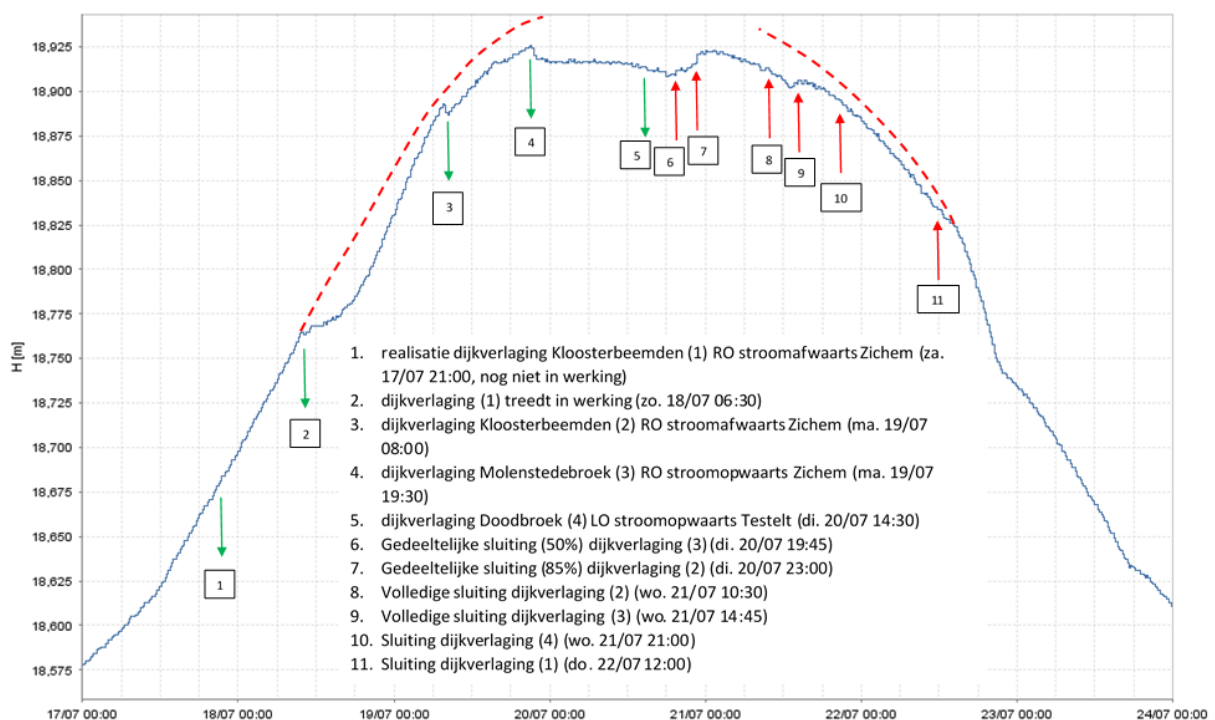
doorbraak was dat twee perenplantages, op grondgebied Herk-de-Stad, onder water kwamen te staan.

Winge

Typisch voor het gebied van de Winge is dat de overstromingen later opduiken dan op andere plaatsen. De investeringen uit het verleden hebben gefunctioneerd, maar toch was er wateroverlast vanuit de Winge en Grote Losting, Tielt-Winge, Holsbeek en vooral in Rotselaar (17 juli). Daar was er ongeveer overal wateroverlast waar men die verwacht: het gebied Wingepark en Kwade Hoek liggen in een kom waardoor het water hier verzameld. Dit is een structureel probleem dat enkel kan worden opgelost door bijkomende stroomopwaartse maatregelen van waterspreiding en vertraging.

Demervallei (Diest, Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Begijnendijk, Rotselaar)

De wateroverlast van 1998, 2002 en 2003 bracht het inzicht dat dijkverhogingen aan de Demer geen oplossing bieden tegen extreme wateroverlast. Sigmaplan Demer zet daarom in op het heraan takken van meanders en structureel inzetten van natuurlijke bergingsgebieden. Jammer genoeg was, ten tijde van de overstromingen van juli 2021, dat plan nog maar deels gerealiseerd (enkele meanders en overstromingsgebied Vinkenbergh (tussen Diest en Zichem)), waardoor de oplossingen ook maar gedeeltelijk konden werken. Het extreem debiet en waterpeil maakte daardoor in juli 2021 ingrijpen, wegens dreigende kritieke overstromingen in Zichem, Testelt en Aarschot, noodzakelijk. Die ingrepen bestonden o.a. uit dijkverlagingen om zo de natuurlijke waterbergingsgebieden (kloosterbeemden, molenstedeboek, laarbeekvallei ...) mee in te kunnen zetten. Hierdoor (en door wat er wel al was gerealiseerd) werden kritieke overstromingen, zoals in 1998, dit keer vermeden (zie grafiek). Wat niet wegnam dat er lokaal nog wateroverlast voorkwam (Aarschot...).

(bron figuur: De Vlaamse Waterweg)

Eind juli nam de neerslag af en kon het al lang gestockeerde water eindelijk wegstromen. De te langdurige concentratie van overstromingswater op een te kleine oppervlakte leidde tot een hoge waterkolom en verrotting en verdrinking van plant en dier in de vallei. De invloed van dat 'verrottingswater' en van de vervuiling door riooloverstorten, overstroomde stookolietanks, ... op de

kwaliteit van de waterloop was nefast: van 25 juli tot 5 augustus ontbrak (meetbare) zuurstof in het Demerwater, met **massale vissterfte** tot gevolg. De waterbeheerders pompten daarom in allerijl extra zuurstof in de waterloop.

Evaluatierapporten en presentaties overstromingen zomer 2021

Naar aanleiding van de overstromingen van juli besloot het bekkenbestuur van het Demerbekken om de informatie over de overstromingen te verzamelen om er uit te leren en de nodige aanbevelingen uit te voeren.

Op het **bekkenbestuur van 20 september** kwamen de verschillende **waterbeheerders** aan bod.

De Vlaamse Milieumaatschappij en het Waterbouwkundig labo hebben een evaluatierapport gemaakt n.a.v. van de overstromingen: deze en andere rapporten vindt U hier :

<https://www.waterinfo.be/Rapporten>

4 Vaststellingen over het waterbeheer naar aanleiding van deze crisis

Wat werkte goed

We weten al langer dat het watersysteem in Vlaanderen niet meer robuust genoeg is om hevige neerslag, droogte en watervervuiling tegen te gaan. Om die reden werden in de **voorbije jaren meerdere investeringen** gedaan om het watersysteem in ruime zin te versterken, zoals de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden, hermeandering, erosiebestrijdingsmaatregelen, ... Uit de eerste evaluaties blijkt dat die investeringen, waar ze in het verleden werden gedaan, ook hebben gerendeerd. Ze hebben erger voorkomen, maar ze volstaan absoluut niet meer.

Daar waar de vallei terug de kans kreeg om op een (quasi) natuurlijke manier te functioneren, zoals in de Mombeekvallei (spreiding overstroming over het gebied van Kleine Herk, Mombeek en Oude Mombeek in Alken en Hasselt) of aan de al gerealiseerde meanders aan de Demer en elders hebben die **natuurlijke valleien** ook een hele hoop **wateroverlast in bewoond gebied vermeden**. Ook **bovenstrooms** werd het water, waar al **kleinere structuurherstelprojecten** waren uitgevoerd, zoals aan de Golmeerzouwbeek en de Herkebeek, vertraagd, met **positieve gevolgen voor de gebieden benedenstrooms**. Maar dit soort van natuurlijke rivier- en valleiwerving werd tot nu toe slechts gedeeltelijk en op een zeer beperkt aantal locaties hersteld. Het voorbeeldgebied hiervan in Vlaanderen is het gebied van de Doode Bemde aan de Dijle, dat ook bij deze overstromingen een heel belangrijke rol speelde om Leuven te beschermen.

(Foto natuurlijke waterberging Mombeekvallei in Hasselt/ Alken vanaf de expresweg (foto Steven Beyen))

De **gecontroleerde overstromingsgebieden** van VMM (Schulensbroek, Webbekom, Halen...), de provincies (Hoenshoven, ...) en watering (Watering Sint-Truiden) functioneerden goed ten tijde van de overstroming, maar ze zaten afgeladen vol. Eerder genomen **maatregelen van erosiebestrijding**, zorgden ervoor dat er lokaal ook minder modder wegspoelde.

Schoorbroekstraat juni 2019, de dag nadien....

Veel minder
modder op straat !

Schoorbroekstraat juni 2021, een uur nadien

(Bron: Watering Sint-Truiden)

Tijdens de overstromingen en ook nadien, toen het zuurstoftekort in de Demer een issue werd, hebben de verschillende **waterbeheerders spontaan en voorbeeldig met elkaar samengewerkt**. Vroegere investeringen en modellen bleken zeer waardevol om wateroverlast te voorkomen.

Wat kan er beter?

Door de klimaatverandering mogen we ons de komende decennia aan meer wateroverlast en aan meer intense droogteperiodes verwachten. Om onszelf te beschermen hebben we meer nodig dan de beperkte buffer van enkele gecontroleerde overstromingsgebieden en overstromende beheerde natuurgebieden. We moeten, door een **gecoördineerde aanpak**, die **administratieve en sectorale grenzen overschrijdt** en **solidair** is over heel het bekken, **het watersysteem herstellen**: zo hebben bijv. bovenstroomse maatregelen in Heers of Kortenaaken een benedenstrooms effect in Halen.

Bovenstroomse maatregelen als gedifferentieerd waterbeheer, blauwgroene dooradering van stedelijk en landbouwgebied en meer natte natuur moeten **het water vertragen** en laten infiltreren. Om dat te doen moeten waterloop, vallei en omliggend landschap terug voldoende 'verruwd' worden, waardoor de vertraging door voldoende 'hindernissen' in waterloop en landschap de piek aan overstromingswater benedenstrooms kleiner maken.

Vervolgens moeten we het overstromingswater, dat tijdens de piek wel benedenstrooms terecht komt zoveel mogelijk **spreiden over de vallei**. Daarbij hebben we ook aandacht voor het voorkomen van schade en ongewilde neveneffecten.

Daarnaast zijn ook **betere algemene afspraken** rond samenwerking en informatiedoorstroming ten tijde van de overstromingen, het inzetten op zelfredzaamheid van de burger en een doordachter compensatie- en vergunningensysteem essentieel.

Wat houdt ons tegen?

We weten al langer dat we, met de klimaatverandering, het watersysteem dringend moeten herstellen en hoe we dat kunnen doen. We hebben **veel plannen** (Stroomgebiedbeheer-plannen, overstromingsrisicobeheerplannen, Hemelwater- en Droogteplannen, klimaatadaptieplan, ...), die op zich geen garantie zijn voor een krachtdadige aanpak. **Veel projecten zijn bekend of zitten in de pijplijn** maar raken niet uitgevoerd, al huldigen onze plannen de principes van het integraal waterbeleid en zijn er blue deal middelen bijgekomen. Hoe kan dat?

Allereerst is er een **inhaalbeweging** bezig, die tijd kost. Jarenlang trokken we beken recht en namen we ruimte voor water af. Het vraagt tijd om dat te herstellen en er is heel veel te herstellen. Ook de ommekeer in het waterbeheer vraagt tijd om geesten, structuren en procedures aan te passen.

Daarnaast stelt zich een **keuzeprobleem inzake capaciteit**: binnen de huidige middelen op vlak van personeel/financiering moeten we prioriteiten stellen en zal het versneld realiseren van onze waterveiligheid andere beleidsthema's naar de achtergrond schuiven. Moeilijke keuzes. We kunnen daarbij niet om de vaststelling heen dat er momenteel **niet genoeg mensen zijn om extra projecten op te starten, begeleiden en uit te voeren**. Meer dan ooit is het dus zaak krachten te bundelen. Door acties maximaal als 'integraal waterbeleid' vorm te geven, zodat ze tegelijk wateroverlast en droogte en waterkwaliteit en biodiversiteit bevorder je al de efficiëntie. Bij elke **waterbeheerder** wordt, al dan niet in het kader van de hervorming van het waterbeheerderslandschap, best **meer voorzien in projectmanagement & -uitvoering**. Vlaanderen zou dit met zeer **gerichte samenwerkingsakkoorden** kunnen stimuleren. **Voor gebiedsgerichte projecten** (als water-land-schap) **wordt best een groter deel personeelskosten voorzien**. Het capaciteitsprobleem van de **bekkensecretariaten** wordt best aangepakt in het kader van een **structurele versterking van de governance**

Qua financiering ontbreekt het aan **financieringszekerheid**. Projecten worden nog niet uitgewerkt, omdat financiering (en personeelstijd) niet gegarandeerd is. De blue deal brengt extra budgetten voor de juiste projecten maar te weinig projecten zijn al in een ver genoeg stadium en er is te weinig (personeels)capaciteit en tijd om projectembryo's uit te werken. Specifiek zijn de **structuurherstelacties per waterlichaam in het stroomgebiedbeheerplan** niet of maar gedeeltelijk gedekt door bestaande financiering en is er ook **geen structurele financiering voor de integrale projecten of de projecten, die in het kader van de integrale projecten ontstaan**. Een structurele link naar financiering voor de integrale projecten en voor de structuurherstelacties zou veel kunnen helpen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gerealiseerd worden in het kader van de blue deal, door een structureler uitgewerkte projectfinanciering of door samenwerkingsakkoorden van de Vlaamse Overheid met de waterbeheerders.

Nood aan versterking van de gebiedsgerichte governance van de bekkens: De raden (MINA /SALV/SERV) formuleerden in hun advies op de waterbeleidsnota de aandachtspunten voor gebiedsgericht werken¹: essentieel zijn betrokkenheid van de actoren, neutraliteit, efficiëntie door integratie en coördinatie en slagkracht inzake mensen en middelen. We verwijzen hiervoor verder naar de nota van het bekkenbestuur inzake gebiedsgerichte werking van juni 2020 (zie **bijlage 3**).

Op die **efficiëntie door integratie en coördinatie** zetten we al lang in in het Demerbekken. Door met gezamenlijke doelstellingen win-win's te realiseren, zorgen we ook voor meer realisaties met effect naar de bestrijding van wateroverlast toe. Zo zijn er de **projecten waarbij rioolbeheerders de bufferingsvereisten van individuele rioleringsprojecten combineren** en daarbij ook inzetten op

---

¹ Advies over het ontwerp van de derde waterbeleidsnota, inclusief waterbeheerkwesties, tijdschema en participatietraject (23/05/2019) te downloaden op <https://www.minaraad.be/themes/hinder/waterbeleidsnota-2020-2025>

vertraging van de waterpiek, hermeandering en overstromingsgebieden, een experiment dat we begonnen in Limburgs Haspengouw, maar dat we proberen verder uit te breiden naar heel het bekken. Zo worden projecten tegen droogte en biodiversiteitsprojecten ook zoveel mogelijk ingericht dat ze ook waterpieken bufferen en vertragen.

Er gebeurt op dat vlak veel in het Demerbekken en we doen vanuit het bekkensecretariaat en in de integrale projecten ons best om zo veel mogelijk te realiseren. De snelheid waarmee dit kan gebeuren hangt ook af van de projectmatige en structurele ondersteuning daarbij. Om die reden werken de integrale projecten organisch samen met de water-land-schapsprojecten, strategische projecten, ... De **dienststopdrachten**, waarbij VMM het concreet uitwerken van concrete projecten structuurherstel financieel ondersteunt (eerder al voor Herk & Mombeek en voor Demer Limburg, vanaf 2022 voor de Vlaams Brabantse integrale projecten) zijn hierbij een belangrijke poort naar concrete realisaties. En de ondersteuning vanuit water-land-schap en van de Vlaamse parken is hierbij ook belangrijk. Aangezien we een ook een veelheid van kleine maatregelen nodig hebben, verdient het de moeite om te onderzoeken of ook voor andere initiatieven (ontharding, natte natuur, ...) een gezamenlijke aanpak en het werken met een raamcontract uitvoeringen op het terrein zou kunnen bevorderen.

In het kader van Water-Land-Schap 2.0 werden begin 2022 alvast vier voor het Demerbekken relevante projecten goedgekeurd. Het betreft enerzijds twee 'innovatieve projecten' (spoor 1 waterlandschap) met name:

- het opstuwen van de bovenlopen van de beeksystemen, waaronder de Roosterbeek, om meer water te laten doordringen in de bodem (initiatiefnemer Provincie Limburg/ Integraal Project De Wijers & toepassing over heel het Limburgs grondgebied)
- het inzetten op graslanden en moerassen als belangrijke buffers voor waterinfiltratie (Initiatiefnemer Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren / Integraal Project Herk en Mombeek)

Daarnaast werden ook **twee grotere valleiprojecten** goedgekeurd, met het oog op (o.a.) aanpak droogte en wateroverlast, die zullen zorgen voor gebiedsgerichte uitvoeringen, zoals afgesproken in het betreffend integraal project.

- Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland werkt in de **Velpevallei** het project Wet Nature DeVELPment uit (integraal project Velpe)
- De provincie Limburg werkt aan de klimaatrobuuste inrichting van het speerpuntgebied **Munsterbeek** (Integraal project Demer Limburg).

Ook het door regionaal landschap Haspengouw en Voeren ingediende project 'Hart van Haspengouw' werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Voor dit gebied moet in het komende jaar een masterplan worden opgesteld dat toegang kan geven tot een statuut van landschapspark. Het project sluit nauw aan met de inspanningen inzake droogte en wateroverlast in de **valleien van Herk en Mombeek**. (Integraal Project Herk & Mombeek).

Integrale aanpak

Bij de evaluatie van de overstromingen kwam zeer dikwijls de vraag terug om deze problematiek in de toekomst meer gezamenlijk, intergemeentelijk op bekkenniveau aan te pakken. Die vraag heeft zowel te maken met de aanpak van de overstromingen op het ogenblik zelf als met de protectieve en preventieve maatregelen. Een verdergaande coördinatie in de sturing van bestaande gecontroleerde

overstromingsgebieden van de verschillende waterbeheerders, waarbij rekening gehouden wordt met de verdeling over het hele watersysteem, is zeker wenselijk. Bovendien is het duidelijk dat de benedenstroomse gebieden en valleien niet meer alle water ten tijde van overstromingen kunnen slikken. Er is dus een **'eerlijkere' verdeling van het water over heel het bekken nodig, met een taak voor het bovenstrooms deel naar het benedenstroomse deel toe**. Bij de droogteproblematiek speelt hetzelfde, alleen is het daar het bovenstroomse stuk dat het meest lijdt. De aanpak van wateroverlast en droogte vraagt dus meer en dezelfde maatregelen in het bovenstrooms gebied.

Het waterbeleid wordt niet enkel met wateroverlast geconfronteerd, maar ook met droogte (zoals in de drie jaren voor 2021). Beide fenomenen zullen, omwille van de klimaatverandering, in de toekomst toenemen. Tegelijkertijd vragen wetgeving en samenleving ook dat we de goede toestand inzake waterkwaliteit bereiken en dat we de afname van de biodiversiteit een halt toeroepen. In een land met veel bewoners en weinig oppervlakte kiezen we daarom het best en het meest efficiënt, voor maatregelen van **integraal waterbeleid, die tegelijk werken tegen droogte en wateroverlast en daarnaast ook nog de waterkwaliteit en biodiversiteit bevorderen**.

- In tijden van hevige neerslag zal het water, dat we door die maatregelen **bovenstrooms vertragen en infiltreren**, niet of veel later de overstromingspiek versterken. Het overstromingswater, dat zich wel tijdens de piek verzamelt, moeten we **maximaal spreiden over de vallei**, waarbij we tegelijk **anticiperen op het tegengaan van ecologische neveneffecten**.
- In tijden van grote droogte zal het water, dat we door die maatregelen **bovenstrooms vertragen en infiltreren**, lokaal in de bodem sijpelen en minder snel wegstromen. We zijn het kostbare water niet zo snel kwijt en **spreiden het droogterisico maximaal over de vallei, die als een grote spons werkt** en bij droogte het water langer bijhoudt.

Om het overstromingsprobleem op te lossen hebben we **nood aan grotere projecten**, die de vroegere aanpak met wachtbekkens (die de grote hoeveelheid water niet meer kunnen slikken) overstijgen. De voorbije jaren heeft het **Demerbekken** geïnvesteerd in **tien integrale projecten**, die het potentieel hebben om tot grotere realisaties te komen. **We zetten daar dan ook op in en vragen om deze werking de komende jaren te versterken met mensen en middelen**. Verder in dit document ziet u hoe we dit aanpakken.

Wat grote projecten betreft staan we het verst in het de **Demervallei** tussen Diest en Rotselaar, waar in juli 2021 de eerste realisaties al hun nut bewezen en aantoonde hoe belangrijk grote valleiprojecten zijn in de strijd tegen wateroverlast. Demervallei combineert gebiedsgerichte samenwerking en 'integraal' waterbeleid (klimaatadaptatie, natuurbehoud en ruimtelijke planning) met het financieel investeringskader van SIGMA. Het Demerbekken heeft **nood aan meer valleiprojecten**, om ook in de bovenlopen te zorgen voor meer ruimte voor water en vertraging van de waterafvoer. Gebieden als de Getes, Herk & Mombeek, ... waar we met sterke integrale projecten al ver staan in visievorming en samenwerking, kunnen, mits de nodige structurele ondersteuning, deze rol opnemen.

Tegelijk is er naast die grote projecten ook nood aan een opschaling van bestaande goede kleinschalige initiatieven naar een veelheid van kleinschalige ingrepen 'bovenstrooms'. Die **'veelheid van op elkaar afgestemde kleinere projecten'** gaat er zeker toe doen, op voorwaarde dat de inspanning door coördinatie en onderlinge afstemming voldoende dezelfde richting uitgaat. Ook hier kunnen de verschillende integrale projecten (verder) hun rol spelen.

5 Oplossingen

1. BOVENSTROOMS VERTRAGEN EN INFILTREREN

De beoogde spreiding begint **bovenstrooms** met de maatregelen van maximale **vertraging, infiltratie en buffering**. Het water dat daar bij de piek wordt tegengehouden komt al niet in de kwetsbare benedenloop terecht. De bovenstroomse aanpak vraagt om structuurherstel van de zijlopen en bovenlopen van de grotere waterlopen (en hun valleien) en om **gedifferentieerd waterbeheer, groenblauwe dooradering in verstedelijkt en in landbouwgebied** en om **meer natte natuur**.

1.1 Gedifferentieerd waterbeheer & structuurherstel

Om het water te laten vertragen en infiltreren en meer te spreiden moet ook het waterbeheer (en landbeheer) grondig worden herdacht. Intensief ruimen en draineren over heel het stroomgebied versnelt juist de waterpiek. Het moet vervangen worden door een **gedifferentieerd waterbeheer** met enkel ruimen en ingrijpen op de (beperkte) plaatsen waar dat nodig is (om bijv. woningen te beschermen). In plaats van de waterloop in te dijken en zo af te schermen van de vallei, omdijk je de bedreigde bewoning, waardoor er meer ruimte voor water is om door spreiding wateroverlast tegen te gaan. Bij de evaluatie van de wateroverlast kwam dikwijls de opmerking dat er te weinig geruimd was, waardoor er lokaal wateroverlast ontstond. Maar globaal gezien wordt er bovenstrooms net te veel geruimd, waardoor het bovenstroomse water veel te snel de piek benedenstrooms versterkt. Uiteraard moet je lokaal soms wel ruimen, maar dat is maatwerk. Dit gedifferentieerd waterbeheer is ook essentieel om te voorkomen dat het benedenstroomse gedeelte van ons bekken onderloopt, terwijl het water bovenstrooms wel nog kan vertraagd worden en infiltreren.

We stellen ook vast dat **afstemming tussen waterbeheerders** over ruiming nog niet optimaal is. Het is zaak eerst stroomafwaarts te ruimen en pas erna stroomopwaarts. Zoniet krijgt men een versnelde toevoer naar het stroomafwaarts gebied, raakt het water daar niet weg en kan het voor wateroverlast zorgen. Een beheersplan stijl bermbeheerplan is mogelijk een oplossing.

ACTIE 1: Gedifferentieerd waterbeheer	-Afspraken met de verschillende waterbeheerders samen - Implementatie binnen elk integraal project	Waterbeheerders Bekkensecretariaat
--	---	---------------------------------------

Het herstellen van het watersysteem kan ook actiever worden aangepakt door maatregelen van **structuurherstel**, zoals het opnieuw aansluiten van meanders of het in gang zetten van het meanderingsproces door het aanbrengen van dood hout in de waterloop. In elk van de Vlaams-Brabantse integrale projecten van Demerbekken en Dijle-Zennebekken werd een lijst van mogelijke structuurherstelprojecten opgesteld. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft voor al deze projecten (een 30-tal) een **studieopdracht** uitgeschreven, die door haar wordt gefinancierd. De gunning van de studieopdracht is voorzien voor eind 2021/ begin 2022, waarna de studie van start kan gaan. Uitvoeringen van deze deelprojecten kunnen dan worden gepland vanaf 2024. Voor de integrale projecten Herk en Mombeek en Demer Limburg werd al eerder een dergelijke studieopdracht uitgevoerd. Maar ook andere (deel)projecten in andere integrale projecten kunnen onder de actie structuurherstel vallen. In de **stroomgebiedbeheerplannen** werden **voor elk waterlichaam, apart voor benedenloop (1ste categorie waterlopen) en bovenloop/zijlopen (2de en 3de categorie waterlopen) acties voor structuurherstel** opgenomen. De financiering van deze acties is nog niet volledig gedekt (slechts 10 à 30 %), valt gedeeltelijk onder de reguliere middelen van de waterbeheerder en/of hangt af van (onzekere) projectmatige financiering. Een uitbreiding en verdere financiering van deze acties is in het kader van de structurele aanpak van de overstromingen zeker wenselijk.

1.2 Blauwgroene dooradering in stedelijk gebied

Uit de debriefing rond de overstromingen van juli 2021 bleek het water niet enkel te komen vanuit de waterloop, maar ook van andere verharde oppervlakte of uit de riolering. Een goed voorbeeld is het centrum van de stad Hasselt, waar geen enkele waterloop meer doorstroomt. Overstromingen kunnen dus niet voorkomen vanuit de waterloop, maar evengoed kan overstromingswater niet afgevoerd worden via een waterloop.

In het kader van de blue deal werd al sterk gefocust op initiatieven die inzake water kunnen worden genomen in stedelijk gebied: voorbeelden zijn allerlei initiatieven van ontharding, ruimte aan water geven door waterlopen te **ontbuizen** en om te vormen tot blauwgroene verbindingen, aanleggen van WADI's en buffers in stedelijk groengebied (parken, woonprojecten, ...). Dit soort projecten hebben ook een belangrijke functie bij het tegengaan van het hitte-eiland effect en in de verbinding van waterloop en -vallei binnen en buiten de stad. De gemeente kan ook initiatieven nemen inzake waterretentie op publiek en privaat domein door bijv. groendaken, ondergrondse waterbuffering, ... Het komt er voor een groot deel op aan om lokale besturen kennis te laten maken met goede voorbeelden en hen een zicht te geven op financieringsbronnen en mogelijkheden. De bekkensecretariaten van Demerbekken en Dijle-Zennebekken organiseerden enkele jaren geleden een symposium 'water in de stad': een aangepaste herhaling van dit initiatief is zeker nuttig.

Vanuit de Vlaamse Overheid worden regelmatig oproepen gedaan om projecten in te dienen, bijv. rond ontharding. Met dit symposium en binnen het kader van de integrale projecten kunnen gemeenten worden aangezet om initiatieven te nemen en projecten in te dienen.

Ook de **Hemelwater- en Droogteplannen** kunnen op gemeentelijk vlak veel betekenen voor waterretentie en ruimte voor water in het stedelijk gebied. De kwaliteit van de opmaak van deze plannen is daarom een essentieel onderdeel van deze oefening. Momenteel wordt nagedacht over wie er deze plannen, vanuit de bril van het integraal waterbeleid kan checken en koppelen aan bestaande gebiedsgerichte projecten. Hiervoor worden zowel de bekkensecretariaten als de provincies voorgesteld. Om dit op een kwalitatieve manier op te volgen in elke gemeente is wel de nodige mankracht vereist. Het is belangrijk dat deze plannen ook over de gemeentegrenzen heen worden afgestemd en er voldoende afstemming is met lopende projecten zoals bv. de integrale projecten vanuit het bekkensecretariaat. Aandachtspunt bij de hemelwater en droogte plannen is ook dat opname in dit plan niet automatisch gepaard gaat met engagementen tot uitvoering/prioritering. Het plan is een eerste stap en een krachtig instrument om de noden en kansen in kaart te brengen, maar blijft vrijblijvend als de partners in het plan geen concrete engagementen aangaan van personeelsinzet en investeringen (voor een overzicht van de status van de bestaande hemelwater- en droogteplannen, zie **bijlage 4**). De CIW keurde op 15 december 2021 een aanvulling op de blauwdruk voor hemelwater- en droogteplannen goed, die streefcijfers omvat i.v.m. met het water vasthouden van onverharde oppervlaktes, teneinde een meer natuurlijke afstroming te benaderen. Dit kan een goede basis vormen om te komen tot concretere acties inzake natuurlijke afstroming (passend in de doelstelling om het water te vertragen).

1.3 Blauwgroene dooradering in landbouwgebied

Uit de debriefing rond de overstromingen van juli 2021 bleek het water niet enkel te komen vanuit de waterloop, maar ook vanuit de riolering of vanuit 'de velden'. De **'run off' van water en modder**

van de velden wordt mee aangemoedigd door de kaalheid van ons landschap. De voorbije decennia verdwenen veel **kleine landschapselementen** als hagen, bomenrijen, poelen, ... Dat gebeurde in het kader van de 'ruilverkavelingen oude stijl', maar evengoed daarbuiten omdat het economisch nut van die KLE's leek verdwenen te zijn. Mede onder invloed van de regionale landschappen komen de KLE's langzaam terug, maar nog lang niet snel genoeg om **ons landschap terug zo te verruwen**, dat water en modder terug vertraagd en tegengehouden worden door hindernissen (hagen, boomkanten, ...) en vergaarbakken (poelen).

Een robuuste **blauwgroene dooradering** van het agrarisch landschap met KLE's en brede bufferstroken langs de waterloop zorgt niet alleen voor waterretentie en vertraagde piekafvoer, maar ook voor een vermindering van erosie en een verbetering van waterkwaliteit en biodiversiteit. De investeringen om water bovenstrooms op te houden (bijv. door te werken met tussenschotjes in de beek) worden in bepaalde gevallen voor 100 % terugbetaald door de Vlaamse overheid. Dit soort maatregelen door particulieren mogen zeker worden ondersteund en gepromoot.

ACTIE 3: Blauwgroene dooradering (landbouwgebied & stedelijk gebied)	-Bekkensecretariaat onderzoekt mogelijkheden met partners integraal waterbeleid. - Implementatie binnen elk integraal project	Bekkensecretariaat Regionale Landschappen Gemeenten
--	--	---

Erosie veroorzaakt veel overlast bij zware regenval en leidt op langere termijn tot onvruchtbare velden. Zoals hoger aangegeven, hebben de bestaande erosiebestrijdingsmaatregelen hun nut bewezen (zie hoger voorbeeld Watering Sint-Truiden). Deze maatregelen zijn echter op veel meer plaatsen nodig, maar we botsen hier op de vrijwilligheid van de maatregelen. Momenteel zijn er enkel verplichtingen op paarse en rode percelen (de meest erosiegevoelige percelen), maar in praktijk wordt even vaak modderoverlast waargenomen vanuit oranje en gele percelen. Een uitbreiding van de verplichte maatregelen naar deze percelen zou dus al een belangrijke bijdrage aan het erosieprobleem zijn. Ook belangrijk in deze context is dat in het nieuwe PDPO geen beheerovereenkomsten erosie meer zijn voorzien, enkel nog beheerovereenkomsten in kader van soortbescherming. In bepaalde streken, bijvoorbeeld het Dijleland, zijn de beheerovereenkomsten (BO) erosie, dankzij de jarenlange inzet van de bedrijfsplanners, goed ingeburgerd en bieden zij een belangrijke bijdrage aan het tegengaan van het erosieprobleem. Erosie is voor de landbouwer in kwestie een zware verliespost. Vruchtbare grond rijk aan plantenvoeding verdwijnt. Op sterk erosiegevoelige gronden verdwijnt tot 35 ton/ha/jaar (op het plateau van Duisburg meet men zelfs tot 60 ton/ha/j). Men gaat er daarom vanuit dat het in het voordeel van de landbouwer is maatregelen te nemen en dit niet langer in een systeem van vergoedingen moet zitten. Toch moeten we erover waken dat het afschaffen van deze BO's niet betekent dat we een stap terugzetten op het vlak van erosiebestrijding in Vlaanderen. Een belangrijke opmerking hierbij is dat landbouwers vaak niet de eigenaar zijn van de grond en die maar tijdelijk bewerken, wat ertoe leidt dat ze minder geneigd zullen zijn om hier duurzaam mee om te gaan.

ACTIE 4: Erosie	Erosiebestrijding volgens geldende wetgeving	Gemeenten en erosiecoördinatoren
------------------------	--	-------------------------------------

1.4. Meer 'natte natuur'

In juli bleek hoezeer de benedenstroomse valleien de reusachtige piek aan water niet meer konden slikken, terwijl bovenstrooms het water nauwelijks infiltreerde en in een sneltreinvahrt versaste naar beneden, waar er al veel te veel water was. We hebben de voorbije jaren teveel bovenstrooms **moerasgebied gedempt, de beken te sterk uitgediept, gekanaliseerd en ingebuisd**. Bij droogte zijn

het net diezelfde factoren (gedempte moerassen, gekanaliseerde, uitgediepte en ingebuisde beken en te intensieve ruiming) die het bovenstrooms gebied uitdrogen.

Een ander aandachtspunt zijn de overgebleven **veengebieden**, die niet alleen een goede sponswerking kunnen vertonen in natte en droge tijden, maar die ook een belangrijke rol spelen in het opnemen van koolstof in het kader van de klimaatmitigatie. Omgekeerd is het net de degradatie van dergelijke gebieden, die hen bij drooglegging koolstof in de atmosfeer laat brengen en de sponswerking hypothekeert. Het project 'future floodplains', dat verschillende valleien in het Demerbekken als proefgebied uitkoos, heeft dit voldoende aangetoond. In deze oefening om 'meer natte natuur' te vinden willen we meteen ook deze problematiek meenemen en kijken hoe en waar we veengebieden in het bekken kunnen herstellen. Door dit samen te bekijken realiseer je efficiënt meerdere doelstellingen tegelijk en kan je mogelijk investeringsbronnen combineren.

ACTIE 5: Natte natuur

- onderzoeken mogelijkheden extra natte natuur
- Implementatie binnen elk integraal project
- extra aandacht voor bovenstroomse maatregelen, refugia en veenherstel

Bekkensecretariaat
Regionale Landschappen
Gemeenten

2. SPREIDEN OVER DE VALLEI

In eerste instantie brengt meer spreiden meer **veiligheid**. Het spreiden van het water over een grotere oppervlakte, in principe heel de vallei, 'verzekert' tegen excessieve overstromingsschade. Door meer te spreiden kunnen we ook **schade vermijden**, schade aan **woningen**, schade in **kapitaalsintensief buitengebied** (het voorbeeld van de perenplantage die door een noodbres overstroomde in Halen) en **ecologische schade in vallei en waterloop**. De overstroming spreiden over de vallei betekent ook **aanvaarden dat niet kritisch verstedelijkt gebied** (recreatiedomein, straten, park ...) **natuurgebied en landbouwgebied** (in de vallei) **tijdelijk overstroomt**.

Dit betekent dat we moeten nadenken over de juiste teelten op de juiste plekken. Mits goede waterkwaliteit kan grasland tegen niet te lange, niet te hoge overstromingen. Een akker of plantage kan daar niet tegen: overstromingen leiden daar tot hoge schade (voor de landbouwer) en extra landerosie. Als je voor de valleilandbouw de waterloop moet bedijken, verlies je de **nodige oppervlakte overstromingsgebied**. Of je koopt en beheert (als overheid) extra natte natuur, of je vraagt extra inspanningen aan de vallei-eigenaars. Beide opties worden in de praktijk best gecombineerd. Het is belangrijk om voor de landbouw nieuwe opportuniteiten te stimuleren en te ondersteunen, of andere bedrijfs- en verdienmodellen, die extensieve begrazing op nat grasland economisch haalbaar maken.

Aangepaste teelten

Je kan je ook afvragen in hoeverre het logisch is om een plantage vlak langs de waterloop in overstromingsgevoelig gebied te leggen. We benutten daardoor niet de vallei voor waterberging en riskeren zware schade wanneer het misloopt. Kunnen wij ons in de toekomst nog permitteren dat een groot deel van de vallei niet kan worden aangesproken bij overstroming? Bij graslandgebruik en mits voldoende spreiding kan dat wel.

Berging in natuurgebied kan ook schadelijke gevolgen hebben, rechtstreek voor kwetsbare vegetaties omwille van vervuild water of een hoge toevoer van nutriënten, maar ook onrechtstreeks omdat heel wat soorten verdrinken. Het is zaak om refugia te voorzien waar diersoorten tijdelijk op hoger gelegen stukjes in de vallei terecht kunnen.

ACTIE 6: Refugia	- Bekkenssecretariaat onderzoekt met natuursector en waterbeheerders mogelijkheden refugia /voorkomen ecologische schade bij overstromingen -Implementatie (waar mogelijk & relevant) binnen elk integraal project	Bekkenssecretariaat Natuursector Anderen
-------------------------	---	--

3 GENERIEKE MAATREGELEN

3.1 Optimaliseren afstemming crisisbeheer/waterbeheerders

Tijdens de wateroverlast werd weerom duidelijk hoe versnipperd het waterbeheer in Vlaanderen georganiseerd is. Dit leidt er niet alleen toe dat men energie verliest met afstemmingsproblemen (bv. over ruimingen) en capaciteit versnipperd is, maar we boeten ook aan snelheid en daadkracht in i.g.v. crisissituaties. Sommige wateringengaven aan dat zij niet allemaal systematisch betrokken werden tijdens de crisis. Een deel van hen beschikken over terreinploegen die mee hadden kunnen ingezet worden. **De nu organische en spontane samenwerking tussen de waterbeheerders wordt daarom best structureel verankerd.**

We verwijzen naar het rapport van de federale dienst noodplanning in onze provincie voor de aspecten afstemming, informatie en communicatie in tijden van crisissituaties. Een BNIP kan borg staat voor de juiste afspraken, contacten en procedures. Hier wordt begin 2022 van start mee gegaan. Crisisbeheerders en waterbeheerders zullen de komende maanden de handen in elkaar slaan om de samenwerking in geval van watersnood te optimaliseren.

ACTIE 7: Paraatheid versterken	BNIP moet leiden tot betere afstemming en communicatie over verschillende noodplandiensten/waterbeheerders igv crisis heen	Noodplanningsdiensten gouverneurs Nauwe betrokkenheid waterbeheerders, lokale besturen
---------------------------------------	--	--

3.2 Vorming lokale besturen over gebruik waterinfo.be

Waterinfo.be werd door de gemeenten zeer nuttig bevonden, maar er is duidelijk nood aan een **meer gebruiksvriendelijke aanpak van meldingen en website** en aan **vorming** van personeel en bestuurders op lokaal niveau. Men was zeer tevreden dat er een dergelijke site bestond maar de interpretatie van de gegevens was voor noodplanambtenaren niet evident. Versterking van het informatiesysteem met meer input vanuit Wallonië is ook aangewezen. Burgemeesters van gemeenten, noodplanambtenaren en andere geïnteresseerden die afhangen van de toestroom van water uit Wallonië kunnen zich alvast inschrijven in de Waalse berichtgeving.

De dienst noodplanning van de provincie voorziet een vorming voor de crisisdiensten over waterinfo.be, maar ook over modellering en beschikbare voorspellingstools. Generiek over Vlaanderen worden ook informatiemomenten over waterinfo.be ingelegd.

ACTIE 8: Waterinfo.be	Vorming ambtenaren en lokale mandatarissen inzake gebruik waterinfo.be	VMM/DVW Bekkenssecretariaat Noodplanningsdiensten gouverneurs Lokale Besturen
------------------------------	--	---

3.3 Sensibiliseren bevolking en besturen inzake 'ruimte voor water'.

Als we effectief onze waterproblematiek willen oplossen, dan betekent dat ook een ware 'paradigmashift' op het vlak van waterbeheer, voorzien van bovenstroomse oplossingen ten voordele van het benedenstroomse gebied en spreiding van het overstromingswater over de hele vallei.

Dit vraagt een verdere sensibilisatie van zowel de stakeholders van het integraal waterbeleid (water- en landbeheerders, lokale bestuurders, ambtenaren, middenveldorganisaties ...) als burgers. Je moet uitleggen waarom je net door de beek niet te ruimen wateroverlast voorkomt. Burgers en bestuurders moeten overtuigd worden dat het bijvoorbeeld beter is om in piekperiodes tijdelijk ook bepaalde wegen, pleinen, parken, ... mee te laten overstromen om zo echte wateroverlast bij bebouwing te voorkomen. Rond dit soort thema's zou best ook naar de burger toe **gerichte sensibilisatie** worden uitgewerkt. En zijn draaiboeken aangewezen die in geval van bv. wegen die onder water komen meteen de nodige wegomleggingen activeren.

In het verleden heeft het bekkensecretariaat symposia georganiseerd rond thema's als 'water in de stad'. Ook op de jaarlijkse Demerdag komt de overstromingsproblematiek aan bod. In het kader van dit actieplan wil het Bekkensecretariaat voor de stakeholders in het integraal waterbeleid twee symposia organiseren i.v.m. onderwerpen, die nauw met de problematiek verwant zijn. Enerzijds een symposium over 'meandering en valleien', waarin gefocust wordt op 'ruimte voor water' in het buitengebied, anderzijds een symposium 'water in de stad', dat zich richt op de mogelijkheden van blauwgroene dooradering, infiltratie, vertraging en spreiding in verstedelijkt gebied.

ACTIE 9: Symposia 'Meanders en valleien'	Organiseren van symposia over deelaspecten als het vertragen van de waterpiek door structuurherstel en het spreiden van het water over de hele vallei, de mogelijkheden van blauwgroene dooradering, infiltratie, vertraging en spreiding in verstedelijkt gebied, klimaatadaptatie en -mitigatie in veengebieden. (in het kader van Demerdagen of daarbuiten)	Bekkensecretariaat
---	--	--------------------

3.4. Aanmoedigen zelfredzaamheid burger

We kunnen niet om de realiteit heen dat in het verleden vaak gebouwd is in overstromingsgevoelig gebied. In het licht van de klimaatverandering verwacht men dat dat we frequenter meer intensieve regenbuien te verwerken zullen krijgen. Daarom moeten we ook investeren in de **zelfredzaamheid van de burger**. De overheid zal er nooit voor kunnen zorgen dat alle risico's en negatieve gevolgen van wateroverlast helemaal weggenomen worden. Daarom is het belangrijk dat ook de burger zelf zijn bijdrage levert in noodsituaties. Sensibilisering van de burger is hierbij een belangrijk eerste aspect. De burger moet zich er van bewust worden dat water op straat of water in de tuin in dergelijke omstandigheden geen probleem is, en dat dit bijdraagt aan het tegengaan van wateroverlast in gebouwen zelf. Daarnaast liggen bepaalde huizen nu eenmaal in gebieden die gevoeliger zijn voor wateroverlast. Daar is het belangrijk dat de burger zelf, in bepaalde gebieden met ondersteuning van de overheid, de nodige maatregelen neemt om te voorkomen dat zijn woning water binnenkrijgt (waterpreventieve maatregelen). Het verder inzetten op het waarschuwen van de burger, zodat die op tijd de nodige maatregelen kan nemen, is ook een belangrijk actiepunt in overstromingsgevoelige gebieden. Dit laatste kan best via een eenduidig communicatiesysteem waarbij burgers automatisch waarschuwingsberichten krijgen (te bekijken met de noodplandiensten).

3.5 Doordacht compensatiesysteem

Een goede analyse van welke maatregelen in de toekomst wateroverlast kunnen inperken en tot welk niveau is aan de orde. Vervolgens moeten we vooraf inschatten welke gebieden in geval van crisis bijkomend worden ingeschakeld. Waar moeten we ingrijpen door dijkverlagingen? Welke terreinen komen hiervoor in aanmerking? Welke impact heeft dit op de keuzes voor landgebruik (teeltkeuze, bebouwing, ...)? Hoe kunnen we deze terreinen op een correcte manier inschakelen? Als we lasten concentreren op bepaalde percelen om zo een veelheid aan andere percelen te vrijwaren is het niet meer dan logisch dat we een systeem hebben om de percelen die we opofferen te

compenseren. Of het nu gaat om natuur, landbouw of bebouwd gebied... Ook intergemeentelijke solidariteit moeten we hier aanmoedigen.

Dijkdoorbraak van de Gete in Halen

De dijkdoorbraak van de Gete om de druk op Halen te verminderen had als neveneffect dat twee perenplantages, op grondgebied Herk-de-Stad onder water kwamen te staan en gaf aanleiding tot verschillende vragen, waarop we een antwoord moeten vinden:

- *hoe wordt dergelijke schade door de verzekering vergoed?*
- *was dit de ideale plaats voor een dijkdoorbraak ?*
- *Kunnen we in de toekomst dit soort dijkdoorbraken voorkomen door hetzij ont dijking (vooraf) het water automatisch al over een grote oppervlakte te spreiden, waardoor je schade structureel vermijdt (en nooddoorbraken onnodig maakt), hetzij op voorhand al locaties voor nooddoorbraken te voorzien (en de gebieden daarrond ook al juridisch als overstromingsgebied aan te duiden)*

Onduidelijkheid op verzekeringsvlak bij actieve ingrepen bij overstromingen

In het geval van de dijkdoorbraak in Halen is er nog steeds geen duidelijkheid welke verzekering een dergelijke schade (in dit geval voor de eigenaar van de plantage) dekt. Op evaluatievergaderingen nav de overstromingen bleek dat er ook voor waterbeheerders en lokale besturen geen **duidelijkheid** was over de **juridische consequenties van actief ingrijpen bij overstromingen**. Men kan op dat ogenblik niet anders dan ingrijpen, en elke ingreep, die bepaalde schade voorkomt, houdt het risico in dat ze elders (mindere) schade veroorzaakt. Een initiatief om hier tot een juridisch duidelijke regeling te komen is aangewezen.

Ontbrekende verzekering/compensatie ecologische schade

Doordat het overstromingswater gedurende lange tijd en met hoge waterkolom geconcentreerd werd in enkele gebieden, niet enkel gecontroleerde overstromingsgebieden, maar ook beheerde natuurgebieden, leden deze gebieden een ecologische schade, die niet vergoed wordt (of kan worden) en die mogelijk tientallen jaren gaat vragen om te herstellen, als dat herstel nog mogelijk is.

3.6 Doordacht vergunningensysteem

Met de aanduiding van **signaalgebieden** en de inzet van de **watertoets** tracht de overheid al jaren om meer doordacht om te gaan met overstromings(gevoelige) gebieden. In de praktijk stellen we vast dat het vergunningenbeleid vaak afwijkingen toestaat en dat de gevolgen van de watertoets best strenger worden in acht genomen. We moeten ons toch de vraag durven stellen of we hier niet radicaler moeten naar kijken. Nog meer vergaand is de vraag stellen of we zo ver kunnen gaan om **bebouwing in bepaalde zones uit te doen mits nodig flankerend beleid** (RUP, Voorkoop, of uitdovingsystemen cf. landbouwbeleid: uitdoving rode zones mestbeleid).

Om ons zo veerkrachtig mogelijk te maken tegen wateroverlast of omgekeerd lange periodes van droogte is het belangrijk elke schakel in te zetten over het brede valleisysteem. Beginnend met het inzetten van microreliëf in landbouwgebied (cf. watersysteemkaarten Jan Staes), het plaatsen van schutten op grachten om het water langer stroomopwaarts te laten infiltreren, doordachte keuzes rond landgebruik (naaldbos omzetten naar meer gediversifieerd bos leidt bv. ook tot meer infiltratie), ontharden, ... Kunnen we deze **steelemaanpak in de toekomstige hemelwater- en droogteplannen** opnemen?

Op het vlak van handhaving merken we dat veel percelen in overstromingsgebied worden opgehoogd. Dikwijls wordt dit niet opgemerkt en zelfs als het opgemerkt wordt, wordt hiertegen niet opgetreden. Een betere detectie en strengere **handhaving** van de **problematiek van ophogingen in overstromingsgebied** dringt op. Gemeenten zouden hier een groter initiatief in kunnen nemen.

Ruimtelijke ordening

Uiteraard stelt zich de **vraag of het verantwoord om bewoning of industrie te voorzien in een natuurlijk overstromingsgebied** als bijvoorbeeld in (delen van) Halen ? Het is moeilijk om het verleden terug te draaien maar kunnen we onze toekomstige ruimtelijke ordening hier niet nog meer rekening mee houden en niet meer bouwen in overstromingsgebied ? Wat kunnen we doen met bewoning, industrie, ... die in het verleden al in overstromingsgebied werd gebouwd? Het initiatief van de signaalgebieden is een (klein) deel van de oplossing maar wacht op uitvoering nadat het instrumentendecreet gefinaliseerd is. Het verder en sterker inzetten op het aanduiden van WORG's, alerte adviesverlening passen perfect in het huidig beleidskader.

Maar we zouden ook initiatieven kunnen opzetten met een uitdovingsbeleid of met herlokalisatie.

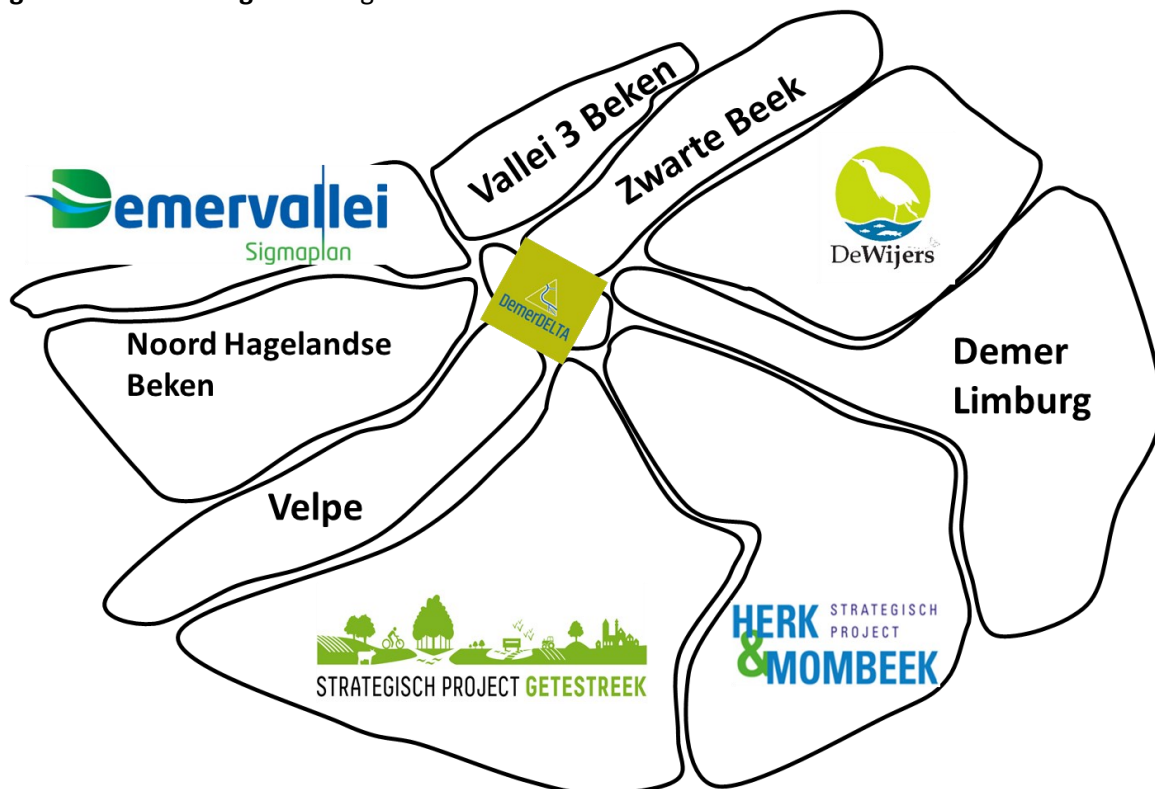
Er valt ook na te denken over hoe de overstromingslasten intergemeentelijk verdeeld kunnen worden. Stroomopwaarts bergem komt ten goede van stroomafwaarts gelegen gemeenten. Intergemeentelijke solidariteit kan ons al ver brengen, maar een intergemeentelijke financiering en compensatieregeling kunnen de projecten mogelijk wel versnellen en drempels wegnemen.

6 Actieplan & opvolging

Naar aanleiding van de overstromingen organiseerden de gouverneurs specifiek overleg. Naast een bekkenbestuur, waarop de algemene situatie werd besproken, vond ook deeloverleg plaats om de situatie in meer getroffen gebieden en gemeenten te bekijken.

In **bijlage 1** vindt U een **overzicht van de op te volgend actiepunten**, die uit die overlegmomenten op initiatief van de gouverneurs volgden. Hierbij is er vooral aandacht voor quick-wins, nieuwe en grotere acties en acties die geblokkeerd zijn. De gouverneurs zullen samen met hun diensten en de bekkensecretariaten deze actiepunten in het bijzonder opvolgen. Dat geldt evenzo voor andere acties, waarover bij het overleg in de tien integrale projecten beoordeeld wordt dat ze naar dit **gouverneursoverleg** moeten geëscaleerd worden.

Daarnaast integreren we de in het vorig hoofdstuk voorgestelde acties en hun gebiedsgerichte implementatie in de werking van de tien integrale projecten. In **bijlage 2** vindt u, per integraal projectgebied, een overzicht van deze acties, samen met **alle, voor de aspecten wateroverlast & droogte relevante acties** in het **stroomgebiedbeheerplan**, de **integrale projecten** en de **hemelwaterplannen**

7 Werk op de plank: aanbevelingen om onze toekomstige verdedigingslijnes te versterken

We ontsnapten in juli 2021 aan het ergste. We weten wat te doen om ons tegen toekomstige extreme wateroverlast, in het oog van de klimaatstorm, te beschermen. En er is geen tijd te verliezen. De uitbouw van onze eerste verdedigingslinie, het herstel van het watersysteem vraagt een crisisaanpak voor jaren die we onmiddellijk en intensief moeten opstarten. Intussen steunen we op de tweede verdedigingslinie, de aanscherping van noodplannings- & crisisprocessen voor wanneer het fout dreigt te lopen.

Onze eerste verdedigingslinie: herstel van het watersysteem

Het herstel van het watersysteem, waarmee we water vertragen en spreiden, vraagt een crisisaanpak voor jaren, mensen en middelen. We moeten die opbouw onmiddellijk en intensief opstarten, maar het is een illusie dat we deze enorme opdracht in enkele jaren kunnen klaren.

Een aantal vanzelfsprekende maatregelen betreffen de **ruimtelijke ordening** en het **vergunningen-, erosie- en landbouwbeleid**. Deze belangrijke kwesties werden gedeeltelijk in dit rapport besproken. Hun oplossingen liggen elders op tafel. Het bekkenbestuur onderschrijft hun belang, maar beperkt zich in dit rapport tot enkele aanbevelingen inzake **efficiëntie, financieringszekerheid, integrale aanpak** en **schadeverzekering**.

Meer efficiëntie door snellere realisatie

Een vreemde constatacie is dat we, terwijl we beschikken over een groot aantal plannen en we de oplossingen kennen, er toch niet in slagen om dat nodige herstel van het watersysteem snel(ler) uit te bouwen. De evaluaties van de overstromingen van juli 2021 hadden een hoog déjà vu-gehalte. Verschillende knelpunten die tijdens de evaluatie van de overstromingen van november 2010 werden aangehaald, bleken 10 jaar later nog niet weggewerkt. Dit heeft niets te maken met slechte wil, al is het uiteraard zo dat het overschakelen naar een ander soort water- en landbeheer tijd vraagt, dat de oplossingen niet eenvoudig zijn en veel werk vragen. **De focus moet meer liggen op een versnelde uitvoering van dat watersysteemherstel.**

Bij de uitvoering van die acties van watersysteemherstel botsen we in de praktijk op ingewikkelde, **tijdrovende procedures**. Zeker als een actie integraal wordt aangepakt en impact op de omgeving heeft moet een resem van vergunningen en procedures worden doorlopen, wat de uitvoering vertraagt en de workload van de projectuitvoerders verhoogt. Een rationalisatie en vereenvoudiging hierin, zonder het kind met het badwater weg te gooien, is gewenst.

De **versnippering van het waterbeheerderslandschap** maakt het moeilijk om maatregelen op elkaar af te stemmen. Het regeerakkoord van de huidige Vlaamse Regering kondigt ook een rationalisatie van het versnipperd waterbeheer aan, om gebrek aan efficiëntie en daadkracht hierdoor aan te pakken. Een sterkere operationele samenwerking tussen de waterbeheerders en duidelijkheid op het vlak van de rationalisatie van het waterbeheer zijn belangrijke voorwaarden om snel en efficiënt vooruit te gaan.

Bij die hervorming van het waterbeheer moeten structureel, bij alle waterbeheerders, **meer uitvoerings-coördinatoren voor concrete projecten** worden voorzien. In de praktijk zien we hier nu dikwijls een bottleneck. Door **georganiseerd projecten uitvoeringsklaar te maken** (opmaken

voorstudies / voorontwerpen) te ondersteunen² komen we sneller tot uitvoering op het terrein. De Vlaamse overheid zou dit kunnen ondersteunen door middel van **samenwerkingsovereenkomsten**.

Het **versterken van de governance van bekken en integrale projecten** draagt bij tot meer, integralere en daardoor efficiëntere actiebouwstenen van het watersysteemherstel. De integrale projecten dienen als kraamkamer voor nieuwe acties en als versterker van het integrale, win-win karakter van bestaande acties.

Momenteel worden tal van **hemelwater- en droogteplannen** opgemaakt. Opvolging en actiegerichtheid hiervan zijn niet gegarandeerd. We moeten erover waken dat er voldoende bovenlokaal gekeken wordt en de voorstellen uit de plannen door de verschillende taakeigenaars ook effectief in de planning terecht komt. De plannen moeten dus verder gaan dan mogelijke acties detecteren, maar ook bruggen slaan richting uitvoering, samenwerking en engagement.

Financieringszekerheid en financiering

De blue deal heeft middelen beschikbaar gemaakt om het herstel van het watersysteem aan te vangen. Het programma vertrekt terecht vanuit een globale visie van integraal waterbeleid, met het oog op zowel de droogte, wateroverlast als biodiversiteitsproblematiek. De gebeurtenissen van juli 2021 vestigden nog eens extra aandacht op de wateroverlastproblematiek. Op Vlaams niveau werd een expertenpanel aangesteld om de gevolgen van een volgende 'waterbom' voor te zijn.

Gezien de grote inspanningen die er nog nodig zijn om het watersysteem te herstellen is het belangrijk om de inspanningen van de **blue deal structureel** in de begroting te verankeren en ook het aspect 'ruimte voor water' hier sterker in te integreren.

De 'ruimte voor water' oplossing vraagt grote projecten, in de stijl van SIGMA Demer of de ontwikkeling van de Grensmaas, waarbij gedurende een langere periode investeringen kunnen worden gedaan. Een dergelijk **investeringskader** zou ook moeten beschikbaar zijn **voor grote projecten op onbevaarbare waterlopen** als de Getes, Velpe, Demer en Herk & Mombeek, ... Voor het gebied van de Demer tussen Diest en Rotselaar wordt al zo gewerkt dit al in het kader van het integraal project (SIGMA) Demervallei. Een versnelling van de uitrol van de investeringen daar is uiteraard altijd wenselijk. Voor het gebied van de Getes werken VMM en de Getegemeentes momenteel een plan uit om te komen tot een ruimere spreiding van de overstromingen over heel de vallei.

Tegelijk is een **veelheid van kleinere, bovenstroomse projecten** nodig voor het vertragen van de waterpiek (structuurherstel, natte natuur, ...) . Door **voor elk in het stroomgebiedbeheerplan vermeld integraal project hiervoor een budget te voorzien** en het bekkensecretariaat te mandateren dit (samen met de water -en terreinbeheerders) uit te werken wordt deze bovenstroomse bouwsteen versneld aangepakt.

---

² Zie het in dit rapport aangehaalde voorbeeld van de ondersteuning van projecten structuurherstel door de Vlaamse Milieumaatschappij.

Integrale aanpak

Wat de preventieve aanpak, het herstel van het watersysteem betreft, is de integrale aanpak ook primordiaal. Het integraal waterbeheer doet zich niet enkel in de waterloop voor, maar ook, en voor een zeer belangrijk deel, op het land. Een **versterking van de governance door de bekken** (middelen, neutraliteit, integratie tot klimaatadaptatie) is hierbij heel belangrijk. We verwijzen hiervoor naar de nota van het bekkenbestuur inzake gebiedsgerichte werking (zie **bijlage 3**) en het advies van de raden op de waterbeleidsnota³.

Op meerdere overlegmomenten na de wateroverlast van juli 2021 werd het belang van een **solidariteit tussen het bovenstrooms en benedenstrooms gedeelte van het bekken** gewezen. Hiervoor zouden best de nodige financiële hefboom worden voorzien. Dat kan op meerdere manieren, bijv. door het voorzien van meer middelen voor bovenstroomse realisaties, het inzetten van hefbomen als bijv. het plattelandfonds, ...

Bij de analyse van de aanpak van de watersnood, zowel op het ogenblik zelf van de wateroverlast als bij het uitwerken van de protectie ertegen door het herstellen van het watersysteem wordt opnieuw duidelijk hoe **versnipperd** ons waterbeheer is en hoezeer de integrale aanpak ontbreekt.

Naast het ontbreken van goede draaiboeken en een duidelijke, gecoördineerde visie op het crisiswaterbeheer merken we ook op dat er **geen echt overzicht bestaat van de kritische infrastructuur, de kwetsbare plekken in het watersysteem**, dat zich over meerdere waterbeheerders (en eigenlijk ook landbeheerders en besturen) uitstrekt. Ook de interactie tussen watersysteem en rioleringsstelsel is niet voldoende duidelijk gevat.

Ook inzake **operationele samenhang** en het mogelijk maken van een **werkbare opvolgingsmonitoring** van de te nemen maatregelen is een sterkere governance nodig, die de verschillende waterbeheerders, die allen binnen hetzelfde watersysteem werken overstijgt. Om te vermijden dat de plannen dode letter blijven, is een eenvoudig en operationeel opvolgings- en rapportagesysteem nodig zodat knelpunten snel gedetecteerd en gedeblokkeerd worden. Binnen het huidig en toekomstig waterbeheerderslandschap dient hier dringend een tand bijgestoken te worden. Een aanpak, waarbij de **waterbeheerders onderling samenwerken en afspreken op gebiedsniveau** (geënt op de tien integrale gebieden in het Demerbekken) is nodig. Het **op de agenda zetten bij elk bekkenbestuur** en bij de jaarlijkse overlegmomenten van **elk integraal project** van de 'opvolging overstromingen 2021: ruimte voor water', is een ander actiepoint. Om dit alles goed te laten functioneren is echter een sterkere **samenwerking** met en tussen de waterbeheerders op gebiedsniveau nodig.

Schadeverzekering en rampenfonds

Verschillende bestuurders (lokale besturen, gemeenten) gaven aan dat er geen voldoende duidelijkheid bestaat over de aansprakelijkheid en verzekeringssituatie voor zowel bestuurders als getroffen landeigenaars bij actieve ingrepen, die nodig zijn om bij kritieke overstromingen het ergste te voorkomen. De dijkdoorbraak aan de perenplantage in Halen is hier een voorbeeld van. Er is nood aan een **verduidelijking van het juridisch kader i.v.m. schade door actieve ingrepen** ten tijde van overstromingen.

We moesten vaststellen dat het rampenfonds Zoutleeuw niet erkende. Bij het toepassen van de huidige criteria viel Zoutleeuw uit de boot o.w.v. het ontbreken van een debietmeter op de cruciale locatie. De neerslag viel ook stroomopwaarts, waardoor de neerslaggegevens voor Zoutleeuw zelf

---

³ Advies over het ontwerp van de derde waterbeleidsnota, inclusief waterbeheerkwesties, tijdschema en participatietraject (23/05/2019) eventueel link toevoegen?

ook niet uitzonderlijk genoeg waren om een erkenning te verantwoorden. De feiten waren echter voor iedereen duidelijk: de situatie was zeer uitzonderlijk en de schade erg groot.

Ook Herk-De-Stad viel uit de boot: Door de dijkdoorbreking van de Gete liepen terreinen onder die normaal geen wateroverlast krijgen. 2 fruitplantages stonden onder water. De eigenaars lopen alle vergoedingen mis. Geen rampenschade, Binnenlandse zaken die de gouverneur verzekert voor genomen beslissingen komt niet tussen omdat het beslissingsproces correct verlopen is, hun eigen verzekering komt niet tussen omdat het niet om een 'natuurlijke' overstroming handelde.

Het is zinvol de methodiek kritisch te bekijken en te zorgen voor optimalisaties. De regelgeving terzake zou best worden geëvalueerd op basis van deze praktijkgevallen.

Onze tweede verdedigingslinie: de aanscherping van noodplannings- en crisisprocessen

De crisisaanpak van de overstromingen 2021 werd binnen de geëigende kanalen van de betrokken noodplanningsdiensten geëvalueerd. **Accurateren voorspellingen en duidelijkeren waarschuwingsprocedures**, een **beteren vertrouwdheid met www.waterinfo.be** en de opmaak van een **BNIP of actiekaart Demer** zijn zeker aandachtspunten waarin geïnvesteerd moet worden om het crisisbeheer te vergemakkelijken en de coördinatie vlotter te laten verlopen. Met **quick wins** pakken we concrete knelpunten van de kritische infrastructuur aan.

De aanbevelingen hierboven zijn niet de enige. Naar aanleiding van de overstromingen van juli 2021 werden door meerdere instanties evaluatierapporten opgemaakt. We verwijzen naar de evaluatierapporten van de waterbeheerders, het evaluatierapport overstromingen juli 2021 van de Provinciale Veiligheidscel van Limburg van 3 december 2021, de evaluatie van de noodplanning n.a.v. de watersnood van juli 2021 in Vlaams Brabant van provinciegouverneur Jan Spooren en het evaluatierapport van de CIW. Op <https://www.waterinfo.be/Rapporten> vindt U de rapporten van de Vlaamse Milieumaatschappij en het Waterbouwkundig labo.

BIJLAGEN

Bijlage 1: actielijst **quick-wins**

Bijlage 2: actielijst **structurele acties wateroverlast en droogte** per integraal project

Bijlage 3: nota **gebiedsgerichte werking Demerbekken**

Bijlage 4: status **Hemelwater- en droogteplannen**

Bijlagen 1, 2 en 4 worden later toegevoegd.